

Специјални резерват природе

"Увац"

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "УВАЦ"

ИЗВЕШТАЈ о остваривању Програма управљања за 2018. годину

Нова Варош, јануар 2019. године

I УВОД

СРП "Увац" је стављен под заштиту уредбом Владе РС ("Сл. гласник РС", бр. 25/06 и 110/06) и установљен је за заштићено природно добро од изузетног значаја, природно добро I категорије. Простире се на површини од 7543 хектара, територији општине Сјеница припада 2018 хектара (26,75%), а територији општине Нова Варош припада 5525 хектара (73,25%).

Основни циљеви и задаци Резерват Увац д.о.о. су дефинисани Уредбом о заштити СРП "Увац" и подразумевају очување и одрживо коришћење природних вредности специјалног резервата природе националног и међународног ранга, његових природних богатстава - првенствено вода, шума, пашњака, птица, дивљачи, риба... У члану 2. наведеног акта Владе утврђено је да се СРП "Увац" ставља под заштиту *"да би се очувао и размножио белоглави суп - ретка врста лешинара, да би се очувала станишта и побољшало стање других значајних врста птица, ловне дивљачи и осталог животињског света, да би се обезбедили услови за поновно насељавање врста биљака и животиња које су нестале с тог подручја, да би се сачувала и повећала разноврсност риба и оптималним уловом и коришћењем сачувала и повећала њихова бројност, да би се сачували разноврсност флоре, шумских и осталих биљних заједница, да би се сачувала рељефна и водена обележја и спелеолошке и друге вредности геонаслеђа, да би се очували и побољшали природни чиниоци животне средине, првенствено квалитет вода и земљишта, да би се очувала лепота и разноврсност предела и створили услови за одрживо коришћење и планско уређење заштићеног подручја у интересу науке, образовања, културе, рекреације и еко туризма"*.

Чланом 5. Уредбе о заштити утврђено је да Специјалним резерватом природе "Увац" управља и о заштитној зони се стара Друштво с ограниченом одговорношћу Резерват Увац, са седиштем у Новој Вароши (даље: Резерват Увац д.о.о), које је основано одлуком Владе РС, у децембру 2006. године ("Службени гласник РС", број 110/06).

Рад Резерват Увац д.о.о. у 2018. години одвијао се на основу Програма управљања за 2018. годину, и био је усмерен ка извршавању задатака и планираних активности које су дефинисане овим Програмом.

На реализацији Програма радило је 15 лица запослених у Резерват Увац д.о.о.: 5 (пет) лица запослених у управи (1) директор, 2) руководиоца чуварске службе/управник рибарског подручја, 3) саветник за нормативно - правне послове, 4) књиговођа и 5) секретар), 7 (седам) чувара заштићеног подручја, 2 рибочувара и 1 помоћни радник. Поред стално запослених током 2018. године, а по указаној потреби, ангажована су још 3 (три) радника по Уговору о обављању привремених и повремених послова, исти су обављали послове чувара заштићеног подручја. Поред наведених, у сарадњи са Националном службом за запошљавање, а кроз програм јавни радови, ангажовано је још 9 (девет) лица у трајању од четири месеца. Резерват Увац д.о.о. је преко јавног позива за реализацију програма стручне праксе у 2018. години, а који је расписала Општина Нова Варош у сарадњи са Националном службом за запошљавање - Филијала Пријепоље, ангажовала два лица и то Аиду Алиспахић (мастер географ- заштита животне средине) и Миладина

Шуњеварића (струковни инжењер заштите животне средине) који су радили на реализацији Програма.

У 2018. години задаци прописани Програмом управљања су реализован кроз пет области деловања:

1. *Заштита, одржавање, праћење стања и унапређење природних и створених вредности;* У склопу ове области вршено је: чување и чишћење повереног подручја, исплата зарада запосленим лицима, одржавање материјално техничких средстава, набавка горива, постављање видео надзора на кључним местима, опремање чуварске службе, набавка непропусног контејнера са поклопцем, који се "качи" на теретно возило, постављање табли упозорења, обавештења и забрана. Све ове активности реализоване су кроз три подобласти:
 - Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима;
 - Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима;
 - Управљање природним ресурсима.
2. *Приоритетни задаци научноистраживачког и образовног рада;* У оквиру ове области са стручним установама вршено је: праћење и мониторинг популације белоглавог супа, истраживање карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру, израда стручне документације основа коришћења Ледене пећине, предузет је низ активности како би се реализовали и остали планирани мониторинзи.
3. *Планирање, изградња и уређење подручја;* У оквиру ове области извршено је: уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника у кањону Увачког језера, код улаза у Ледену пећину, уређење пешачке стазе од локалитета Маркова раван, преко висећег моста у Дружинићима, ободом Увачког језера, кроз села Доње Лопиже и Горње Лопиже, до локалитета Равни крш, у току је набавка рампи, укупно 2 комада (на две бране по једна), чије је циљ боља контрола уласка у СРП "Увац".
4. *Промоција вредности заштићеног подручја;* У оквиру ове области извршено је: штампање проспеката, брошура, приручника, упутстава и других публикација, континуирано медијско приказивање (дневне и недељне новине, магазини, часописи, радио, ТВ, интернет портали...), Штампање материјала за посетиоце, интернет презентација, учешће на међународном сајму туризма у Београду, одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли, ограничење броја туриста на Увачком језеру. Све ове активности реализоване су кроз две подобласти:
 - Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности;
 - Задаци и активности на развоју одрживог туризма;

5. *Сарадња*; Све активности у оквиру ове области реализоване су кроз шест подобласти:

- Сарадња и партнерство са локалним становништвом;
- Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју;
- Сарадња са невладиним организацијама;
- Међународна сарадња;
- Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења;
- Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима.

У свим наведеним областима и поред недостатка планираних средстава субвенција постигнути су добри резултати рада и реализоване су све планиране активности које су искључиво зависиле од рада запослених.

Најважнији резултати рада у 2018. години су, превасходно, континуирана исхрана и повећан број јединки белоглавих супова, већи степен заштите угрожених биљних и животињских врста, уређење простора у интересу развоја туризма и образовања, повећање броја и боља контрола посетилаца, унапређење сарадње са локалним становништвом, локалним самоуправама Нова Варош и Сјеница, Министарством заштите животне средине и другим министарствима, те другим републичким институцијама, представницима писаних и електронских медија, образовним институцијама, представницима цивилног сектора, боља материјално – техничка опремљеност чуварске и рибочуварске службе.

Потребно је још и нагласити да је Програм управљања реализован уз низ непредвиђених проблема које управа друштва није могла сама да реши. Наиме, управа друштва суочила се са низом проблема за чије решавање је потражила помоћ од: Министарства заштите животне средине, Министарства рада, Министарства финансија, Министарства привреде, Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава. Истима, Резерват Увац д.о.о. се обраћао за решавање следећих проблема:

- исплата зарада запослених,
- недостатак запослених рибочувара,
- ограничавање броја посетилаца на Увачком (Сјеничком) језеру (најоптерећенијем делу заштићеног подручја од стране посетилаца/туриста),
- додела права употребе сопственог/сопствених пловила за обављање панорамског разгледања или крстарења Увачким (Сјеничким) језером у 2018. години,
- везаних за инсистирање (па и ангажовање појединих чувара) да у току припадајућих им слободних дана у радној недељи возе чамце код правних лица која пружају услуге превоза путника у туристичке сврхе на Увачком језеру, у заштићеном подручју.

Резерват Увац д.о.о. изнајмљује канцеларијски простор у Новој Вароши, на адреси Трг војводе Петра Бојовића, број 3, поседује мање магацинске

просторије за алат, има укупно 6 теренских возила и 2 путничка возила, али изузев аута који је набављен 2017. године остала возила су прилично стара и израбована, изискују значајна финансијска средства за поправку. Резерват Увац д.о.о. поседује и 11 пловила: 3 катамарана и 8 чамаца са ванбродским моторима, хладњачу за дубинско замрзавање за лагеровање хране орловима, три велика жичана кавеза - волијере за смештај повређених птица и реализације пројекта реинтродукције ишчезлих врста, инфо - пулт на Растокама и визиторски центар на Кокином Броду.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Резерват Увац д.о.о., односно запослени у привредном друштву, су реализовали планиране циљеве из области заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја. Ови циљеви су дефинисани и предвиђени у Програму управљања за 2018. годину. Постигнути су добри резултати, посебно вредни на пољу очувања и даљег снажење популације белоглавог супа, али и других врста птица (оринтолози друштва за заштиту и проучавање птица Србије, тј. поједини чланови овог удружења су током појединачног обиласка подручја констатовали још две нове врсте које су настаниле СРП "Увац") и других животиња, посебно риба (истраживање карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру). Обезбеђен мир и сигурност, као и одличан рад хранилишта "Манастирина" , а што је предуслов да се на подручје резервата врати, тј. задржи и успешно размножи црни лешинар ("суп старешина" - *Aegypius monachus*). Ово је чињеница од изузетног значаја, како за сам СРП "Увац", тако и за орнитологију Србије и овог дела Европе уопште.

Такође, постигнути су добри резултати и када су у питању остали важни послови и активности које је управљач предузимао током 2018. године - о чему ће више речи бити у посебним областима овог извештаја.

Проблеми у раду управљача, како током 2018. године, тако и током претходних 10-ак година, тј. од оснивања привредног друштва Резерват Увац д.о.о., су: отпадне воде из Сјенице, Кокиног Брода и Радоиње (посебно из Сјенице јер се ради о највећем насељу на притокама увачких језера, односно рибарског подручја СРП "Увац"), бесправна ("дивља") градња, сушење шума, превасходно због појаве поткорњака, велике шумске штеточине. И о свему овоме ће, наравно, бити више речи у наставку извештаја.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

1.1. Чување

До априла месеца 2017. године, тачније до тренутка када је била обавеза да се усагласи рад чуварске службе са одредбама Закона о заштити природе, тј. да се раздвоје службе чувара природе од службе рибочувара, на пословима чувања повереног подручја радило је девет чувара природе/рибочувара (чувар природе је истовремено обављао посао и рибочувара). Од момента раздвајања двеју служби дошло је до проблема у организацији рада. Наиме, појавио се проблемом у недостатку запослених чувара природе, а и рибочувара, најмање по два запослена чувара у свакој од ове две службе. Овај недостатак запослених чувара делимично је коригован тако што су у периоду највећег притиска на ЗП прековремено ангажовани већ запослени чувари. Поред проблема у недостатку чувара, а да би се ефикасно радило на чувању повереног подручја, до изражаја је дошла потреба за запослење најмање једног лица на пословима заштите природе које има VII степен стручне спреме, а које би обављало послове управника резервата. Да би решио настали проблем недостатка запослених лица током 2018. године Резерват Увац д.о.о. се у више наврата обраћао Комисији за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, са захтевом за запошљавањем три нова лица. Од горе поменуте Комисије добијено је Мишљење да се нису стекли услови за попуњавање слободних, односно упражњених радних места код корисника јавних средстава у надлежности Министарства заштите животне средине. Резерват Увац д.о.о., поступајући у складу са добијеним мишљењем, није расписивао конкурс за пријем нових радника, тако да није дошло до новог запошљавања и решавања проблема недостатка запослених.

Најзначајнији фактор који утиче на добро чување заштићеног подручја је савестан и одговоран рад чуварске службе. Почетком 2018. године чувари су почели да приговарају на начин обрачуна и износ исплаћених зарада. Како су зараде у јавним предузећима „замрзнуте“ тако управа друштва овај проблем није могла самостално да реши. Овај проблем је утицао на извршавање радних задатака, изазивање конфликтних ситуација и лошу радну атмосферу међу запосленима. Све ово исходovalo је тужбом од стране чуварске службе, а на адресу Резерват Увац д.о.о. На тужбу је Друштво реаговало благовремено, ангажујући адвоката. Одређени број чувара, под изговором да им се исплаћује мала зарада инсистирао је да у току припадајућих слободних дана у радној недељи пружа услуге (возе чамце) у заштићеном подручју код других правних лица која врше услуге вожње туриста Увачким (Сјеничким) језером. Управа Друштва, имајући недоумицу да ли су исти у сукобу интереса, пошто су запослени чувари без одобрења Друштва у своје слободно време већ били ангажовани на тај начин, а што представља парадокс јер они у току радног времена треба да врше контролу истих и да санкционишу евентуално кршење унутрашњег реда у заштићеном подручју, затражила помоћ од Министарства рада, тј. тражено је мишљење да ли су запослени који су на поменути начин ангажовани, у сукобу интереса.

Како би се добро очувало поверено подручје створила се и потреба за ограничењем броја посетилаца на Увачком (Сјеничком) језеру, најпосећенијем делу заштићеног подручја. Резерват Увац д.о.о, управљач заштићеним подручјем, свестан могућих последица услед повећаног притиска на ЗП од стране туриста, је у 2017. години донео Програм управљања посетиоцима у Специјалном резервату природе "Увац",но стручни сарадници ЗЗПС су

мишљења да и ова ограничења нису довољна и да је потребно додатно појачати мере ограничења. Тим поводом у више наврата смо од поменуте установе тражили услове заштите природе за мере ограничења броја посетилаца. Како тражени Услови од ЗЗПС нису стизали, а време туристичке сезоне се ближило, Резерват Увац д.о.о је организовао јавну трибину у Дому културе у Новој Вароши, тема Одрживи туризам у СРП „Увац“. На трибину, су позвани и представници надлежног министарства, ЗЗПС, инспекцијских служби, локалних самоуправа, туристичких организација, приватни сектор, представници локалних медија, као и сви заинтересовани грађани. На самом почетку трибине, о чему сведочи и снимак, атмосфера прераста у готово „атмосферу линча“, што све говори о значају и озбиљности проблема. Након овог догађаја, а којем су присуствовали и представници ЗЗПС, организован је 4.априла састанак у просторијама Министарства заштите животне средине. Истом су присуствовали представници Министарства заштите животне средине, представници ЗЗПС и представници Резерват "Увац" д.о.о.. После овог састанка управљач Резерват "Увац" д.о.о. је од ЗЗПС добио Решење о условима заштите природе за коришћење чамаца/пловила на заштићеном подручју СРП "Увац", а које је додатно закомпликовало решавање овог проблема. Указавши на нелогичности у добијеном Решењу, у јулу месецу поново је послат захтев за издавање услова заштите природе за коришћење пловила на језерима у СРП „Увац“. И ово решење, слично претходном, садржи низ мањкавости. Истог дана одржана је, након поменутог састанка, у просторијама Министарства заштите животне средине, седница Скупштине друштва. Једна од тачака дневног реда, опет туризам у Срп „Увац“, мере ограничења и реализација истих на терену. Разматрали су се и посебни услови које треба да испуне потписници уговора о пружању услуге превоза путника сопственим пловилом на Увачком језеру, а који би били садржани у Јавном позиву, о саставу Комисије која би оцењивала пристигле захтеве и сл. Након објављивања Јавног позива, рада комисије и одбацивања оних заинтересованих лица која нису испунила опште услове позива, долази до низа нежељених и готово нерешивих ситуација. Опет крећу тужбе, претње, и кршење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби. Оглушујући се о Правилник, појединци возе туристичке чамце без дозволе управљача. На основу записника чувара, покренули смо бројне пријаве (више од 20). Но, и поред поменутих проблема постигнути су добри резултати у очувању повереног подручја, сачуване су све његове одлике уз поштовање прописаних режима заштите.

Чуварско - надзорну службу (од момента раздвајања двеју служби) обављају чувари заштићеног подручја и рибочувари. Сви чувари и рибочувари имају положен стручни испит неопходан за обављање ових послова. Такође, чуварско-надзорну службу обавља и руководиоца чуварске службе (ово лице обавља и посао управника рибарског подручја). Осим ових лица, чуварски надзор се организује и уз помоћ волонтера, углавном чланова риболовачких удружења из Нове Вароши и Сјенице, као и радника ПС Нова Варош и ПС Сјеница, када се укаже прека потреба за тим.

Услед сплета околности и правовремене интервенције полицијских инспектора ПС у Нова Варош, два чувара заштићеног подручја и један рибочувар су ухапшени, а после 48-часовног притвора и признања кривичног дела и осуђени. Наиме, запослени Горан Бјелановић, Небојша Радишић и

Марко Обућина учинили су, у саизвршилаштву, поменуто кривично дело, што је потврђено правноснажном пресудом Вишег суда у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције, број Спк-По4 81/18 од 09.11.2018. године, којом су осуђени. Поменута лица добила су Решење о отказу уговора о раду, и од 01.12.2018.године нису на списку запослених.

До 01.12.2018. године посао чувара заштићеног подручја обављало је седам лица и са педесет посто радног времена руководилац чуварске службе и сви имају лиценце.

- Остварени трошкови за бруто зараде чувара природе (не укључујући део зараде руководиоца чуварске службе и зараде која ће бити исплаћена за децембар месец):

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
4.655.382,10	5.200.000,00	89.53	
МЗЖС: 4.200.000,00	4.300.000,00	90.22	Резерват Увац д.о.о.
Управљач: 455.382,10	900.000,00	9.78	

- Бруто зараде чуварима природе су исплаћиване редовно. Успешност реализације посла: 100%.
- Програмом управљања за 2018. годину планирана су средства за бруто зараде четири рибочувара. У досадашњем делу овог Извештаја описани су разлози због којих није дошло до запошљавања два рибочувара. У табели која следи приказани су остварени трошкови за бруто зараде два рибочувара.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
1.280.999,77	3.000.000,00	42	
Управљач: 1.280.999,77	3.000.000,00	100	Резерват Увац д.о.о.

- Бруто зараде рибочуварима су исплаћиване редовно. Успешност реализације посла: 100%.
- Програмом управљања за 2018. годину планирана су средства за бруто зараде стручног особља које у складу са законом обавља послове управљања и руковођења заштићеним подручјем (управник рибарског подручја/руководилац чуварске службе и управник резервата). У досадашњем делу овог Извештаја описани су разлози због којих није дошло до запошљавања лица које би обављало послове управника резервата тако да у табели која следи приказани су трошкови зараде за управника рибарског подручја/руководилац чуварске службе.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
1.098.941,29	1.920.000,00	57	
МЗЖС: 80.000,00	80.000,00	7,28	Резерват Увац д.о.о.
Управљач: 1.018.941,29	1.018.941,29	92,72	

- Бруто зараде стручног особља су исплаћиване редовно. Успешност реализације посла: 100%.

У табели која следи приказани су трошкови бруто зараде осталог особља запосленог код управљача, материјални трошкови њиховог рада (набавка канцеларијског материјала), одржавање рачунарске опреме, накнада за рад чланова скупштине.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,84 6.291.85	7.500.000,00	83.89	Укључено је више извршилаца
Управљач: 6.291.850,84	7.500.000,00	100.00	Резерват Увац д.о.о., Оператор дистрибутивног система Епс дистрибуција д.о.о., Енергија Златар д.о.о., Galaksija-računari TZR telekomunikacije, Телеком Србија АД,...

- Успешност реализације посла: 100%.

- У 2018. години планирано је, али не и реализовано, стручно усавршавање запослених кроз једномесечни курс енглеског језика.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	50.000,00	0.0	
Управљач: 0,00	50.000,00	0.0	

- Остварени трошкови за накнаде за чланове Скупштине Резерват Увац д.о.о.:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
1.384.477,00	1.260.000,00	115.37	
Управљач: 1.384.477,00	1.260.000,00	100.00	Резерват Увац д.о.о.

- Крајем 2018. године чуварска служба је опремљена са једним телескопом 22-67x100, једним дневно-ноћним двоглед са снимачем и једном преносном лед лампу са акумулатором. Набављена опрема користиће чуварској служби за бољу контролу у СРП "Увац", као и за савремени мониторинг колоније белоглавих супова и других врста животиња. Остварени трошкови за опремање и обуку чуварске и стручне службе (тзв. "ХТЗ" опрема, двогледи, батеријске лампе, фото-апарати...):

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
212.900,00	400.000,00	53.23	

МЗЖС: 200.000,00	200.000,00	93.94	VEBECOM d.o.o., Сремска Каменица.
Управљач: 12.900,00	12.900,00	6.06	

- Програмом управљања за 2018. годину планирана су средства за набавку униформи новозапосленим рибочуварима. У досадашњем делу овог Извештаја описани су разлози због којих није дошло до запошљавања два рибочувара тако да није вршена набавка униформе за рибочуваре.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	300.000,00	0.0	
Управљач: 0,00	300.000,00	0.0	

У 2018. години после спроведене јавне набавке мале вредности гориво за потребе рада Резерват "Увац" д.о.о. набављано је од НИС АД. У табели која следи приказана је разлика у планираним и реализованим расходима из средстава управљача. У истој табели се примећује да је до разлике дошло усред недостатка планираних средстава субвенција.

- Остварени трошкови за гориво:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
3.296.836,61	2.500.000,00	131.87	
МЗЖС: 1.500.000,00	2.000.000,00	45.45	НИС АД
Управљач: 1.7969.836,61	500.000,00	54.55	

- Горива за рад чуварске службе на свим пословима (обилазак терена возилима и пловилима, одлазак по храну за белоглаве супове и друге животиње, контрола мрестова, уређење стаза...) је било довољно. Успешност реализације посла: 100%.

Резерват Увац д.о.о. је у 2018. години одустао од набавке једне барке са ванбродским мотором за потребе рада чуварске и рибочуварске службе у отежаним условима рада (када су ниске температуре, падавине, ноћна дежурства...). Једноставно, изостала је финансијска подршка/субвенције од стране Министарства, а такође, Резерват Увац д.о.о. је приступио знатним мерама штедње, услед прописаних мера ограничења броја пловила са којима се могу пружати услуге возњи посетилаца/туриста на Увачком (Сјеничком) језеру, а и услед лоших временских услова у току јула и августа месеца када је велики број већ резервисаних посета обиласка резервата чамцем отказан. Резерват Увац д.о.о. је очекивао знатно мање сопствене приходе од планираних у 2018. години и није извршио набавку барке са ванбродским мотором.

Током 2018. године набављена је једна камера са системом напајања и мрежном опремом. Постављен је и метални стуб на који се монтира комплетна опрема. Услед недостатка запослених и изненадног одлива тројице радника који су добили отказ Уговора о раду, као и појачаних активности осталих запослених на уређењу обале за безбедно пристајање пловила на улазу у Ледену пећину овај стуб није постављен и набављена опрема није пуштена у рад. Постављање стуба и монтажа опреме (камере са системом напајања) извршиће се у предстојећем периоду, када се створе повољни временски услови.

- Остварени трошкови за набавку камере са припадајућом опремом:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
249.60 0,00	250.000,00	153.00	
МЗЖС: 150.000,00	150.000,00	35.34	Galaksija-računari TZR telekomunikacije
Управљач: 100.000,00	100.000,00	64.66	

- Успешност реализације посла набавке камера: 100%.

У 2018. години планирана је и набавка непропусног контејнера са поклопцем, који се "качи" на теретно возило. Намена овог средства је искључиво за изношење хране белоглавим суповима и другим некрофагним врстама птица ("црни" лешинар, бела кања, евентуално орао бродан) на хранилиште, а исто мора да испуњава ветеринарско-санитарне услове за транспорт споредних производа животињског порекла (СПЖП). До проблема око реализације ове набавке дошло је услед чињенице да је ступио на снагу нови Закон о безбедности саобраћаја на путевима ("Сл. гласник РС", бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - одлука УС, 55/2014, 96/2015 - др. закон и 9/2016 - одлука УС). Према одредбама овог закона и пратећих аката прикључна возила могу се регистровати само ако имају урађену хомогализацију. Наиме, на тржишту тренутно не постоји прикључно возило које испуњава ветеринарско-санитарне услове, а и теренске карактеристике. Управа Друштва (и сви запослени) морала је да утврди техничке карактеристике овог прикључног возила које треба да задовољи ветеринарско санитарне услове (материјал од кога се прави, начин затварања, да нема цурења садржаја...) и конструкцијске за потребе рада на терену. Када је све ово установљено расписана је јавна набавка мале вредности за набавку непропусног контејнера са поклопцем, на ауто-приколици. После спроведене ЈНМВ средство је набављено од произвођача **UNIPLAST SERBIA D.O.O.** чији су инжењери урадили пројекат приколице за преузимање СПЖП према ветеринарско-санитарним условима и извршена је хомогализација.

- Остварени трошкови за набавку непропусног контејнера са поклопцем:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
999.400,00	1.000.000,00	100. 0	

МЗЖС: 700.000,00	700.000,00	70.00	UNIPLAST SERBIA D.O.O.
Управљач: 299.400,00	300.000,00	30.00	

- Успешност реализације посла набавке непропусног контејнера са поклопцем: 100%.

1.2. Одржавање

Одржавање комплетног заштићеног подручја (и непосредне околине истог, превасходно прилазних путева) и брига о чистоћи и уређености заштићеног подручја представља сталну обавезу Резерват Увац д.о.о. у току целе године и саставни је део активности чуварске службе резервата, рибочувара, помоћног радника, повремено (пар пута годишње) и свих запослених, као и волонтера (љубитељи природе, рекреативни риболовци...).

Чувари, рибочувари, помоћни радник, радници ангажовани Уговором о обављању привремених и повремених послова, радници ангажовани преко јавних радова и волонтери Резерват Увац д.о.о. су током пролећа и лета 2018. године, у пар наврата чистили приобља увачких језера, притоке, као и непосредну околину и прилазне путеве. Штавише, а што је вишегодишња пракса, у акцијама чишћења учешће су узимали сви запослени у Резерват Увац д.о.о., поједини пружаоци услуга возњи Увачким (Сјеничким) језером, као и Удружење Србија за младе. Свакако највећи проблем представља отпад који реке Јабланица, Грабовица, Вапа и Кладница донесу у Увачко (Сјеничко) језеро, а сам начин сакупљања поменутог одпада је компликован и стога се и организују горепоменуте акције чишћења. Такође, посебан проблем, тако је годинама, представља деоница од бране на Кокином Броду, па тзв. "варошким" заливом, ка Новој Вароши, јер ту пролази магистрални пут Београд – Јужни Јадран. Истим пролази много путничких аутомобила, аутобуса, камиона, посебно током пролећа, лета и ране јесени, а свест грађана и Србије и Црне Горе је, када је екологија и заштита животне средине у питању, још увек на прилично ниском нивоу, па отпатке разних врста из аутомобила избацују поред пута који пролази самом обалом Златарског језера. Поменуто деоницу, дугу око 6 км, смо током пролећа и лета 2018. године чистили неколико пута.

- Остварени трошкови за сакупљање и одвожење отпада са заштићеног подручја и одржавање уредности јавних објеката и површина чишћењем:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
203.200,00	200.000,00	105.00	
МЗЖС: 150.000,00	150.000,00	71.43	Пластика АД, STR Biljana, Новатекс д.о.о..
Управљач: 53.200,00	50.000,00	28.57	

- Сав отпад са заштићеног подручја је транспортован службеним возилима управљача, у рециклажни центар или на депонију. Успешност реализације посла: 100%.

Резерват Увац д.о.о. располаже са доста дотрајалим и израубованим возним парком који готово свакодневно изискује поправљање, набавку делова и ангажовање ауто-механичара. Возило које је до 2018. године искључиво служило за превоз СПЖП до хранилишта "Манастирина", TOYOTA HILUX регистарских ознака NV001EK, произведено је још давне 1999. године и исто је у току извештајне године изискивало и највише поправки. На овом возилу и на возилу лада нива регистарских ознака NV003AB током 2017. године урађени су комплетни лимарски радови, а током 2018. године урађени су и лимарски радови на форду ренџеру регистарских ознака NV009KO. Како су возила стално у покрету значајна средства се издвајају и за набавку и замену пнеуматика. Резерват Увац д.о.о. за потребе рада поседује и тринаест ванбродских мотора од којих десет служи за превоз путника воденим саобраћајем и у летњој сезони трпе велико оптерећење и изискују значајна средства за амортизацију. Током пролећа, а пре почетка туристичке сезоне, Резерват Увац д.о.о извршио је пескарење, заштиту и фарбање туристичких чамаца. Наиме, услед сталне изложености утицајима спољне средине, а и због дугогодишње употребе дошло је до оштећењеа на пловилима и постајала је бојазан да се исти пробуше. Пошто се ова пловила користе за превоз туриста јавила се и потреба да се иста среде и уприличе за своју намену. На овим пловилима у исто време урађене су нове тенде, а по завршетку туристичке сезоне приступило се и затварању бочних делова конструкције са провидном церадом која се по потреби отвара и затвара. Из свега наведеног може се закључити да је једна од највећих ставки у трошковима предузећа одржавање возног и пловног парка и регистрација истих.

- Остварени трошкови за одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...):

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
2.714.903,00	3.000.000,00	120.85	
МЗЖС: 0.00	1.500.000,00	00.00	СЗР Ауто Даниловић, СТР Злаја, СЗПР Жељко, ГП Ауто центар Пајовић, PLATTNER d.o.o., CONCEPT DMT CONTROL, DIP AUTO TRADE d.o.o., Ауто центар Јелић, Auto setvis MAGIC KOLOURC 2016, ZR ENKO TERM, ČAJKA, СЗР Маринковић, PITURA DOO, 28. ФЕВРУАР Д.О.О....
Управљач: 2.417.000.00	1.500.000,00	100.00	

- Успешност реализације посла одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...): 100%.

1.3. Обележавање

Током 2018. године Резерват Увац д.о.о. је обновио оштећене и похабане граничне ознаке СРП "Увац", као и рибарског подручја СРП "Увац". Реализација ових активности изискивала је набавку фарбе, четки за фарбање и др. Исти је реализован уз помоћ лица ангажованих преко Национална служба за запошљавање, а који се односе на Јавне радове.

- Остварени трошкови за одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака Специјалног резервата природе "Увац" и Рибарског подручја СРП "Увац"

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
100.000,00	100.000,00	100.00	
Управљач: 100.000,00	100.000,00	100.00	СТКР Воћњак, СТР Техника

- Успешност реализације посла одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака Специјалног резервата природе "Увац" и Рибарског подручја СРП "Увац": 100%.

Урађене су нове табле упозорења, обавештења и забрана, изузетног дизајна. Тренутно нису све урађене табле и постављене на планираним локалитетима из разлога што је реализација ових активности започета у првој половини децембра месеца. Постављање истих спречавају снежне падавине и ниске температуре. Свакако ће исте бити постављене на за то предвиђеним локалитетима на подручју резервата кад то временске прилике буду дозволиле.

- Остварени трошкови за табле упозорења, обавештења и забрана:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
204.846,00	200.000,00	102.42	
МЗЖС: 100.000,00	100.000,00	48.82	СЗР Мареинковић, Јелика ОД
Управљач: 104.846,00	100.000,00	51.18	

- Успешност реализације посла: 90%. (90%, јер табле неће бити одмах, односно до краја 2018. године, постављене/монтиране, јер ову активност онемогућавају лоше временске прилике).

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

У току 2018. године чуварска служба резервата, а и сва остала запослена лица, су користили сваку прилику непосредног дијалога са локалним становништвом и посетиоцима резервата како би им указвали на значај културног наслеђа за живот и рад данашњих и будућих генерација,

као битног предуслова за очување националног идентитета. Свест месног становништва, и православног и муслиманског, по овом питању је на веома завидном нивоу, уз међусобно уважавање и поштовање. Међутим, имајући у виду и ближе и даље историјско наслеђе, на овом питању треба увек изнова радити и инсистирати.

1) Припремне радње за израду пројекта презентације археолошких места

Још током 2016. године управљач је уредио непосредну/најближу околину средњовековног утврђења Клек, а које се налази у кањону Увачког (Сјеничког) језера, наспрам улаза у Ушачки пећински систем, конкретно Ледену пећину: уклоњено је грање и шибље са зидина средњовековног утврђења. Током 2017. године Стручњаци Завода за заштиту споменика културе из Краљева су обишли предметну локацију у првој половини новембра месеца, и издали су услове за уређење и рестаурацију средњовековног утврђења Клек. Оно што је извесно, радови ће подразумевати археолошка ископавања, и свакако ће трајати више година за шта је потребно обезбедити значајна финансијска средства. Програмом управљања за 2018. годину предвиђена су средства за "физичко" уређење утврђења (крчење простора у ширем појасу око самог утврђења, уређење прилазних стаза...), али због константних падавина крајем јуна, током јула и током августа месеца извештајне године, недостатка радника, а и обима неодложних послова ова планирана активност није реализована.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	100.000,00	0.00	
Управљач: 0.00	100.000,00	0.00	

- Успешност реализације посла: 0% (због константних падавина крајем јуна, током јула и током августа месеца извештајне године, недостатка радника, а и обима неодложних послова ова планирана активност није реализована).

2) Израда идејног пројекта конзервације старе воденице на реци Вељушница

Током 2016. Пописан је један део објеката народног градитељства (стarih кућа, помоћних и економских објеката, воденица и слично). Такође, планирано је да се уз стручну помоћ и подршку Музеја Рас из Новог Пазара и Завода за заштиту споменика културе из Краљева уради идејно решење рестаурације воденице која се налази на реци Вељушница, левој притоци Увца, атар села Мишевићи. Ова идеја настала је услед чињенице да је село Мишевићи родно место војводе Петра Бојовића, истакнуте историјске личности, и да се у истом тренутно ради на рестаурацији старе основне школе од камена, у којој ће бити музејска поставка посвећена војводи Бојовићу. Међутим, стручњаци Завода за заштиту споменика културе из Краљева, а по нашем позиву, су у првој половини новембра месеца 2017. године обишли

локалитет где се налази воденица и констатовали су да је иста у изузетно лошем стању, тј. да није могуће искористити постојеће зидове, већ се мора "президати". Такође, казали су нам да је потребно да ангажујемо архитекту који ће урадити идејно решење уређења/комплетне рестаурације предметне воденице. Програмом управљања за 2018. године планирана су средства за израду идејног решења уређења/комплетне рестаурације воденице у Вељушници, али пошто је сам локалитет где се иста налази неприступачан, а и сама рестаурација изискује значајна финансијска средства од ове активности се тренутно одустало док се не обезбеде средства финансирања.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи за оба локалитета (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	200.000,00	0.0	
МЗЖС: 0,00	100.000,00	0.0	
Управљач: 0,00	100.000,00	0,0	

- Успешност реализације посла: 5%.

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих врста лешинара

Основни циљ проглашења СРП "Увац" и кључни задатак Резерват Увац д.о.о. као управљача је очување и даље снажење популације белоглавог супа. Основна активност стараоца је прихрана колоније белоглавог супа. Прихрана се организује сакупљањем, планским довожењем и одлагањем лешева угинулих домаћих животиња, кланичног отпада и месног конфиската (споредни производи животињског порекла – СПЖП) на местима одређеним, уређеним и заштићеним за те намене, односно "хранилиштима". На хранилиштима се окупљају и друге (лешинарске) врсте птица, али и неке врсте сисара, попут вука и медведа. У току 2018. године на "главно" хранилиште "Манастирина" и "зимско" хранилиште "Бучје" (оба на територији Општине Нова Варош), изнето је укупно близу 250 тона хране за белоглаве супове и друге некрофаге врсте.

Сеоско становништво општина Нова Варош и Сјеница, али и општина Чајетина, Пријепоље и Прибој које се бави сточарством је добро информисано и уредно је обавештавало Резерват Увац д.о.о. увек када дође до угинућа животиње (говеда, овце, свиње, коњи). Преузимањем тела угинулих животиња и изношењем на хранилишта се трајно решава проблем њиховог одлагања. Поред тога што се обезбеђује прихрана орлова, спречава се и појава ширења зараза јер белоглави супови, конзумирајући месо угинулих животиња, врше најчистију и најпотпунију "рециклажу" у природи. Постигнута је добра и ефикасна мрежа снабдевача на терену и успостављена сарадња, све на корист свих страна.

Резерват Увац д.о.о. има неколико уговора са месним индустријама и кланицама: по истим, испоручилац (месна индустрија, кланица) је у обавези

да врши категоризацију СПЖП, и транспорт истих на хранилиште. Резерват Увац д.о.о. уредно води евиденцију о изнетој храни на хранилиште.

Резерват Увац д.о.о. има закључен уговор о пословно – техничкој сарадњи са Ветеринарском установом "Напредак" из Ћуприје. Предмет овог уговора је уређење међусобних односа двеју уговорних страна у обављању послова организованог сакупљања, превоза, прераде и уништавања отпадака животињског порекла и угинулих животиња (СПЖП), сходно одредбама чланова 117., 135. и 136. Закона о ветеринарству ("Службени гласник РС", БРОЈ 91/2005). Наиме, Ветеринарска установа "Напредак" је по овом уговору обавезна да од Резерват Увац д.о.о. преузима целокупну количину споредних производа животињског порекла, и да исте превезе (камионима за специјалне намене) до свог погона у Ћуприји ради прераде, односно спаљивања, а све наведено сходно важећим ветеринарско – санитарним прописима. Свакако, Резерват Увац д.о.о. Ветеринарској установи "Напредак" плаћа за ову услугу.

- Остварени трошкови према уговору са Ветеринарском установом "Напредак" из Ћуприје:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
299.500,80	400.000,00	70.00	
МПЗЖС: 250.000,00	250.000,00	83.47	Ветеринарска установа "Напредак" из Ћуприје
Управљач: 49.500,80	150.000,00	16.53	

- Успешност реализације посла: 100%.

Током 2017. и 2018. године видео надзор који је инсталиран на хранилишту "Манастирина" забележио је исхрану медведа изнутрицама угинулих животиња. Међутим, исхрана медведа се у највећој мери састоји од хране биљног порекла (јабуке, крушке, кукуруз...), а у мањој мери од хране животињског порекла. Да би се употпунила исхрана медведа потребно је редовно износити и једну и другу врсту хране. У хранилицу за медведе, која је направљена још 2015. године, крајем лета и током јесени изношена је храна биљног порекла.

- Остварени трошкови изношења хране биљног порекла:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
37.500,00	50.000,00	12.50	
Управљач: 37.500,00	50.000,00	100,00	Јелика ОД

- Успешност реализације посла: 90%.

Раније набављена хладњача за лагеревање хране за орлове чија запремина износи 16 m³ је у функцији, али због чињенице да у сваком тренутку имамо довољну количину хране у истој се не чувају додатне веће залихе хране. Хладњачом се обезбеђују потребне количине хране за обављање научних радова (мониторинг колоније белоглавог супа) као и припрема за извођење пројекта реинтродукције црног лешинара, орла брадана и беле кање.

Стручњаци Завода за заштиту природе Србије и Биолошког института су неподељеног мишљења у оцени да су редовна исхрана, мир, као и заштита од тровања, кључни позитивни фактори у повећању броја гнездећих парова, као и јединки у целини.

Појачаним чуварским надзором у време гнежђења, излегања и полетања младунаца, као и успостављањем система сталног електронског видео надзора на појединим локацијама, обезбеђена је ефикасна заштита белоглавог супа у периоду репродукције и одгајања подмлатка. Захваљујући инсталираном видео надзору на хранилишту "Манастирина" спречен је долазак неовлашћених, "дивљих" посетилаца који из незнања, нехотице или (ређе) намерно узнемиравају птице.

Током 2018. године у жичаним кавезима за смештај повређених птица збринута је, на кратак временски период, 4 јединке белоглавих супова, углавном младунаца који су приликом полетања упали у воду и које су пронашли чувари заштићеног подручја, као и птице које нису биле у могућности за самосталан живот у природи услед повреда крила или витаминских недостатак и упала. О овоме су благовремено обавештене све надлежне институције, укључујући Завод за заштиту природе Србије, по чијим инструкцијама смо даље поступали. Најчешће је редослед потеза био одвожење птице у Ветеринарску ординацију Др Шојић у Чачку (а која има потписан уговор о сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије), где се птици указује прва помоћ, и потом упућује на даље лечење, најчешће у прихватилиште за птице које се налази у зоолошком врту на Палићу, или се птица пушта у природу. Две јединке које су током 2018. године биле смештене у волијеру ради опоравка су и поред великог труда свих горепоменутих стручњака и чувара угинуле.

У непосредном контакту са месним становништвом у континуитету је вршена едукација у циљу сузбијања штетних појава попут тровања и других радњи које угрожавају заштићене врсте лешинара и других птица, као и ситне и крупне дивљачи. Посебна пажња обрађена је разговору са члановима ловачких удружења и управницима ловишта, као и са сеоским домаћинствима чија су стада (евентуално) угрожена од напада вукова. Скренута је пажња на штетне последице тровања и казнене мере које очекују починиоце.

У току 2018. године настављена је дугогодишња плодна сарадња са Заводом за заштиту природе Србије и Институтом за биолошка истраживања "Синиша Станковић" у вези вршење мониторинга гнездећих парова и маркирања младунаца на Увцу.

У јануару месецу чуварска служба је извршила први мониторинг гнезда белоглавог супа и тада је по први пут урађена фотодокументација свих гнезда белоглавих супова на подручју СРП "Увац". Према њиховим запажањима у јануару месецу јаја су снела 72 пара. Ово није био коначан број парова који ће снети јаја. Услед великог мраза и снежних падавина у фебруару месецу није рађен планирани мониторинг. Очекивано је да ће почетком фебруара месеца још тридесетак парова снети јаја, али очекивано је и да ће један број гнезда пропасти услед ниских температура у фебруару месецу.

У сарадњи са Институтом за биолошка истраживања "Синиша Станковић", који је носилац пројекта маркирања белоглавих супова у СРП Увац, обележено је 268 јединки и прикупљено 3145 запажања маркираних птица. Маркиране птице су забележене у 20 земаља. Љубитељи природе

шаљу фотографије маркираних птица желећи да сазанају ко их је обележио и одакле су дошле ове ретке птице. Видео-камере на хранилишту, "ресторану за белоглаве супове" омогућиле су систематско праћење судбине обележених јединки и структуре популације белоглавих супова на Увцу. У циљу одржавања континуитета у маркирању лешинара и усвајања савремених метода праћења белоглавог супа, Резерват Увац д.о.о. је и у 2018. години дао сву потребну техничку подршку за реализацију маркирања орлова. У току маркирања са стручњацима Института урађен је коначни мониторинг гнезда који је потврдио очекивања током јануарског мониторинга.

На подручју СРП "Увац" у 2018. години излегло се и успешно полетело 117 младунаца белоглавог супа. Очекивања су да ће се позитиван тренд раста популације белоглавог супа наставити и у 2019. години, и даље.

Стручњаци Завода за заштиту природе Србије, а у склопу својих планова и обавеза, на подручју СРП "Увац" у другој половини децембра месеца 2018. године вршиће мониторинг белоглавог супа и резултате објавити на сајту Завода.

Програмом управљања за 2018. годину планирана су средства за перманентан мониторинг колоније белоглавог супа, односно наставак истог, а који се ради у континуитету пуно година уназад, скупа са стручним службама надлежних институција, попут Завода за заштиту природе Србије и Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић". Међутим, како су горепоменуте установе саме сносиле трошкове далазака и рада на тедену планирана сретства за ову намену нису и реализована.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	250.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	200.000,00	90.00	Завод за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" и Резерват Увац д.о.о.
Управљач: 0,00	50.000,00	10.00	

- Успешност реализације мониторинга белоглавог супа: 100%.

Рад хранилишта на Увцу (како смо већ раније у овом Извештају навели), превасходно хранилишта "Манастирина", је изузетно добро организован. У континуитету се допрема велика количина угинуле стоке и кланичног отпада (више од 250 тона годишње) која омогућава веома успешну исхрану великог броја белоглавих супова из клисуре Увца (и клисуре оближње Милешевке).

Као што "наши" супови одлазе на друге локалитете у друге државе, чак друге континенте (Босна и Херцеговина, Црна Гора, Бугарска, Грчка, Украјина, Мађарска, Израел, Јемен...), тако и супови са разних страна долазе на Увац. Ове године смо имали на хранилишту присутан поприличан број маркираних птица из Хрватске, Бугарске, Грчке, Италије, Израела. Према информацијама које добијамо од др. Саше Маринковића супови који су током 2017. године обележени сателитским одашиљачима у Бугарској и Грчкој редовни су гости на хранилишту "Манастирина".

Наведени резултати указују да је колонија на Увцу (скупа са колонијом у Милешевци) стабилна, и да је Увац најзначајнији локалитет за супове на целом простору Балканског полуострва.

3.2. Заштита осталих врста птица, териофауне и флоре

Резерват Увац д.о.о. се током 2018. године трудио да свим својим активностима очува и унапреди стање популација других врста птица, копнене фауне и биљних врста, посебно оних са високим степеном угрожености или реткости у националном и међународном оквиру.

Рађен је континуирани мониторинг постојећих кућица за сове. Наиме, у току 2014. године, уз стручну помоћ и сарадњу стручњака/орнитолога Завода за заштиту природе Србије, израдили смо и на подручју резервата поставили 30 кућица за сове, у потпуности поштујући услове за постављање истих издате од стране Завода. Постављено је по 10 кућица за следеће врсте сова: гађаста кукумавка, дугорепа сова и шумска сова. Током 2018. године вршена су, опет али без стручну помоћ орнитолога Завода, два мониторинга постављених кућица. Тренутно су совама насељене исте три кућице које су насељене још 2015. и 2016. године, али се још увек нису легле, док су неколико кућица населиле неке друге врсте птица и животиња, попут велике сенице, веверица, пухаћа, славуја... Очекивали смо нешто бољи резултат и у 2018. години, но, исти је изостао. Елем, све смо урадили уз надзор и помоћ орнитолога Завода, преостаје нам да "чекамо" и да се надамо бољем резултату у предстојећој 2019. години.

Програмом управљања за 2018. годину планирано је истраживање диверзитета птица СРП "Увац" са посебним освртом на врсте од приоритета за заштиту према NATURA 2000 програму - у склопу наведене активности планирано је методолошко истраживање фауне гнездарица, нарочито оних врста које представљају приоритете за заштиту према NATURA 2000 програму, у циљу одређивања величине и густине њихових популација - наставак истраживања рађених током претходне две године. Током 2016. и 2017. године истраживање диверзитета је рађено у периоду од јула месеца до краја године (друга половина године), у 2018. години ова истраживања су планирана у првој половини године. Услед недостатка финансијских средстава, субвенције од стране Министарства, а и Резерват Увац д.о.о. је приступио знатним мерама штедње углавном због прописаних мера ограничења броја пловила са којима се могу пружати услуге возњи посетилаца/туриста на Увачком (Сјеничком) језеру. С'разлогом, управљач очекујући знатно мање сопствене приходе од планираних у 2018. години, није извршио планирана истраживања.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	200.000,00	0.0	
МПЗЖС: 0,00	150.000,00	0.0	Друштво за заштиту и проучавање птица Србије
Управљач: 0,00	50.000,00	0.0	

- Успешност реализације истраживање диверзитета птица СРП "Увац": 10% (пошто су чланови Друштва за заштиту и проучавање птица Србије о свом трошку обилазили подручје, а резултате доставили управљачу).

Успостављена је сарадње са ЈП "Србијашуме", корисницима шума, на отклањању штетних последица које изазивају шумске штеточине, превасходно поткорњак. Услед деловања истог (инвазије) на појединим деловима резервата дошло је до "страдања" шума, односно сушења, поприлично великих размера. ЈП "Србијашуме" ће све активности на сузбијању штеточина радити после прибављених услове заштите природе, а које издаје Завод за заштиту природе Србије.

3.3. Израда и реализација пројекта реинтродукције ишчезлих врста

Током 2018. године, Резерват Увац д.о.о., односно представници истог су у пар наврата разговарали са представницима Завода за заштиту природе Србије, везано за реализација пројекта реинтродукције ишчезлих врста, врста које су некада настањивале Увац, Златар, Милешевку и околину, попут црног лешинара, беле кање и орла брадана. У припреми је пројекат којим ће се испитати природни и други (правни, технички, организациони, финансијски...) услови, утврдити и реализовати потребна извођачка решења за поновно насељавање некрофагих врста птица ишчезлих са територије Србије, превасходно црног лешинара, беле кање и орла брадана. (Два примерка црног лешинара су током 2016. године константно посматрана на Увцу, а где су дошла "природним" путем, свакако стога што хранилиште "Манастирина" добро функционише, и што је обезбеђен неопходан мир.) Пројекат се наслања на Акциони план за заштиту лешинара Балкана, који се одвија уз учешће више међународних и домаћих организација и институција. Пројектом руководе стручне службе Завода за заштиту природе Србије и Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић". Током 2018. године Резерват Увац д.о.о. је потписао протокол о партнерству на пројекту Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" за учешће на конкурс за доделу међународних средстава за ову намену.

3.4. Задачи и активности на заштити и управљању риболовном фауном

Као корисник рибарског подручја Специјалног резервата природе "Увац", Резерват Увац д.о.о. се трудио да свим својим активностима одржи стабилне еколошке услове, односно одржи задовољавајуће физичке, хемијске и микробиолошке карактеристике вода у увачким језерима (Увачко, Златарско и Радоињско) и рекама (Вапа, Увац, Јабланица, Грабовица, Лопижанска ријека, Вељушница, Кладничка ријека, Вршевина, Тисовица, Злошница, Марића ријека...), односно свим водотоцима, промени популационе карактеристике ихтиофауне у корист салмонидних (племенитих) и других значајних врста риба, одржи и побољша здравствено стање и квантитативне структуре рибљих насеља и спречи непрописни и прекомерни излов.

Организовано је чувања рибарског подручја, рибочуварима у раду помагали су и чувари природе, а и волонтери из удружења и организација спортских риболоваца "Златарски шаран" из Нове Вароши и "Вапа" из Сјенице. Рибочуварска служба је у 2018. години извадила 15 мрежа за рибокрађу, поред ових мрежарошких алата одузето је и 140 самица. Посебна пажња је посвећена чувању мреста свих врста риба, а посебно салмонидних, као што су младица, поточна пастрмка и језерска златовчица. За време трајања мреста организовано је континуирано чување мрестилишта. Током 2018. године били су изузетно неповољни хидролошки услови те је мрест свих рибљих врста померан и углавном риба се парцијалано мрестила. Постављеним системом видео надзора, а и постављањем мобилног видео надзора (фото клопки) на језерима је у значајној мери сузбило рибокрађу.

Као корисник рибарског подручја СРП "Увац", Резерват Увац д.о.о. је организовао коришћење рибарског подручја у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда. Резерват Увац д.о.о. је током 2018. године продао укупно 571 годишњих корисничких дозвола за рекреативни риболов, 335 дневних и 82 вишедневних дозвола за рекреативни риболов.

Током 2018.године стручњаци Института за мултидисциплинарна истраживања из Београда, др Бранислав Мићковић, др Мирослав Никчевић и др Стефан Скорић су обавили потребна истраживања на риболовним водама рибарског подручја Специјалног резервата природе "Увац", а у циљу истраживања карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру.

Инспектори надлежни за рибарство су у више наврата контролисали рад корисника, давали сугестије и инструкције и помагали у вези законске регулативе везане за рибарство и одрживо коришћење рибљег фонда.

3.5. Заштита спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа

Везано за област заштите спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа, о истом ће се детаљно извести у поглављу **IV** Извештаја (Приоритетни задаци научноистраживачког и образовног рада).

Резерват Увац д.о.о. је путем Јавног позива за реализацију програма стручне праксе у 2018. години, а који је расписала Општина Нова Варош у сарадњи са Националном службом за запошљавање – Филијала Пријеполје, ангажовао Аиду Алиспахић по струци мастер географ - заштита животне средине која је израда део геореференцираних карти. Резерват Увац д.о.о. нема адекватан програм за ГИС па је Аида ове карте радила на јавно доступном програму за који није потребна куповина софтвера, а исти има велике недостатке и у истом је немогуће урадити и приказати све податке неопходне за савремено управљање ЗП. Уколико би у наредном периоду (барем док траје програм стручног усавршавања) набавила адекватан програм Аида би урадила геореференцирану карту ЗП са околином. Поступак уношења координата и позиција у геореференцирану карту је релативно једноставан. За уношење координата и позиција обуку је прошао Новак Пејовић. Исти је, скупа са чуварима заштићеног подручја, прикупио GPS координате (геопозиције) објеката геонаслеђа на ширем простору СРП "Увац" током претходне три године. Циљ наведеног је да геонаслеђе на ширем

простору СРП "Увац" буде прикључено подручју које ће бити номиновано за успостављање геопарка.

3.6. Заштита животне средине

Резерват Увац д.о.о. је чинио и чини све што је у његовој снази и моћи да очува и спречи загађење животне средине, односно свих чинилаца исте, пре свега воде. Сарађивали смо са републичким инспекцијским органима, као што су инспекција за рибарство, воде, инспекција за заштиту животне средине, грађевинска инспекција...

Основни проблеми су, нажалост, и даље присутни: загађење, пре свега Увачког језера, отпадним водама из Сјенице, али и загађење (у мањој мери) Златарског језера отпадним водама из Кокиног Брода, и бесправна, тзв. "дивља" градња. Проблем отпадних вода Сјенице у многоне "превазилази" оквира рада и деловања самог управљача, па чак и комплетне локалне самоуправе у Сјеници – у решавање овог проблема мора да се укључи Влада РС, односно надлежна министарства.

Наиме, током 2015. године обиђени су сви објекти (викендице, настрешнице...) који се налазе на Златарском и Радоињском језеру, са GPS уређајима су узете координате, током 2016. године обиђени су сви објекти који се налазе на Увачком језеру, са GPS уређајима су узете координате, поједини загађивачи у заштитној зони резервата су идентификовани уз присуство републичког инспектора за заштиту животне средине. Сви ови загађивачи су идентификовани да би се по завршетку ревизије студије заштите СРП "Увац", а која је у току и коју обављају стручне службе ЗЗПС урадио катастар тачкастих стварних или потенцијалних загађивача вода и земљишта на подручју резервата. Прикупљени подаци ће се унети у геореференцирану карту када се иста уради, а све у оквиру постављања новог система праћења стања путем савремене ГИС базе.

3.7. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Током 2018. године редовно су контролисана и обилажена увачка језера и притоке. Водостај на свим језерима је био веома висок током већег дела године. Међутим, од септембра месеца водостај на језерима је услед сушног периода, а и рада хидроцентрала нагло опао што се негативно одразило на квалитет воде.

Проблем, истичемо и на овом месту, представљају отпадне воде из Сјенице. Градска канализација се излива директно у реке Јабланицу и Грабовицу, а које су притоке Вапе и Увца. Овај проблем са отпадним водама општине Сјеница нарочито је дошао до изражаја током сушног периода године и наглог испуштања воде из акумулације Увац. Наиме, пловидба делом кањона Увачког језера од локалитета Маркова равна па узводно била је веома непријатна и стицао се осећај да се плови канализацијом. Овај утисак су потврдили и стручњаци Института за мултидисциплинарна истраживања из Београда, др Бранислав Мићковић, др Стефан Скорић и Душан Николић који

су у току научно-истраживачког рада из поменутих разлога одустали од хватања примерака сома на овом делу језера.

Такође, отпадне воде из Сјенице су једна од тема о којој преставници резервата причају на свим састанцима и у свим ТВ емисијама чији је циљ зашта животне средине.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Научноистраживачки и образовни рад су примарне функције резервата, и из године у годину овим активностима посвећујемо све већу пажњу. Научна функција се реализује кроз низ одговарајућих истраживачких пројеката, а функција образовања првенствено кроз посету и обилазак резервата у оквиру екскурзионих програма, школа у природи, семинара, радионица и других облика и видова едукације, а што је све присутнија активност на Увцу. Свакако ћемо са овом праксом наставити и у будућности, чак, интензивирати је.

Резерват Увац д.о.о. даје сву техничку и логистичку подршку у интересу израде и реализација пројеката истраживања морфолошких, физиолошких, генетских, миграторних и свих других особина белоглавог супа. Ово раде стручне службе Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда. Сваке године врши се мониторинг гнездећих парова, маркирање дела младунаца белоглавог супа, припремају се волијере, снима се хранилиште "Манастирина" како би се дошло до релевантних података како би се реализовао горепоменути пројекат, као и пројекта истраживања еколошких и других услова за реинтродукцију и реколонизацију лешинара и других некрофагих врста птица грабљивица (црни лешинар, бела кања, орао брадан...).

Током 2018. године рађена су истраживање карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру. Ова врста не спада у нативну ихтиофауну подручја, а време интродукције, количина и узрасни састав унетих риба су непознати. Услед недостатка финансијских средстава, а да се не би прекидало започето истраживање које по својој природи треба вршити више година узастопно урађен је део планираних истраживања. Ово истраживање радили су стручњаци Института за мултидисциплинарна истраживања из Београда, др Бранислав Мићковић, др Стефан Скорић и Душан Николић исти су сачинили извештај о спроведеним истраживањима. Један примерак наведеног извештаја биће достављен у прилогу овог извештаја.

- Остварени трошкови истраживање карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
150.000,00	400.000,00	37.50	
МЗЖС: 0,00	300.000,00	0.0	Институт за мултидисциплинарна истраживања
Управљач: 150.000,00	100.000,00	100.00	

- Успешност реализације истраживање карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру: 40%.

Програмом управљања за 2018. годину планирана је реализација пројекта икhtiофаунистичких истраживања малих водотокова на рибарском подручју СРП "Увац", тј. заштитној зони резервата на овом подручју постоји низ мањих текућица (Љешница, Брњичка река, Људска река, Дубочица, итд.) које су у наведеном периоду остале ван домашаја истраживачих активности. Последњи подаци о икhtiофауни неких од ових текућица датирају с краја седамдесетих година прошлог века и могу се сматрати историјским. Према овим подацима ове реке насељавале су искључиво аутохтоне нативне рибље врсте. Чињеница да се ради о фрагилним екосистемима које одликују заједнице аутохтоних и нативних рибљих врста, истиче се значај њиховог истраживања, односно сагледавања састава и стања икhtiозајдница које их насељавају ради успостављања смерница за даље праћење и очување ових фрагилних екосистемима. Међутим, услед недостатка средстава финансирања и поред великог значаја ова истраживања нису реализована.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	400.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	250.000,00	0.0	
Управљач: 0,00	150.000,00	0.00	

Током истраживања карактеристика популације сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру стручњаци Института за мултидисциплинарна истраживања из Београда, др Бранислав Мићковић, др Стефан Скорић и Душан Николић узимали су и узорке воде и друге параметре ради истраживања еколошких одлика (екосистема) увачких језера.

Током 2018. године планирана су морфохидролошка, палеонтолошка, биолошка и археолошка истраживања спелеолошких објеката, а посебно наставак спелеоморфолошких истраживања Ушачке, Баждарске и пећине Буковик. Међутим, услед недостатка средстава финансирања и поред великог значаја ова планирана истраживања нису реализована током 2018. године.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	800.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	650.000,00	0.00	Завод за заштиту природе Србије
Управљач: 0,00	150.000,00	0.00	

- Успешност реализације за морфохидролошка, палеонтолошка, биолошка и археолошка истраживања спелеолошких објеката, а посебно наставак спелеоморфолошких истраживања Ушачке, Баждарске и пећине Буковик: 0%.

Извршена је израда стручне документације основа коришћења Ледене пећине. Током претходних година, број посетилаца Ледене пећине је знатно повећан па је потребно стручном документацијом успоставити основе коришћења Ледене пећине (којом би се, између осталог, предвидео број једновремених посетилаца исте)

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
240.000,00	300.000,00	100.00	
МЗЖС: 240.000,00	240.000,00	100.00	ЦНТГ ДОО- Београд
Управљач: 0,00	60.000,00	0.00	

- Успешност реализације израде стручне документације основа коришћења Ледене пећине: 100%.

Услед изостанка планираних средстава субвенције нису започете активности на изради регистра биљних врста. Подаци који су очекивани након истраживања требали су да дају јасну смерницу даљег деловања на заштити биљних врста и типовима станишта и стаништима значајних врста. Наиме, у извештају Резерват Увац д.о.о. би добио:

- инвентаризацију и картирање типова станишта у СРП "Увац";
- инвентаризацију и картирање ретких и заштићених врста биљака у СРП "Увац";
- верификацију и дигитализацију прикупљених података о типовима станишта и стаништима значајних врста.

У склопу изради регистра биљних врста планиран је и мониторинг популације следећих биљних врста: змијоглавка (*Echium russicum*), монашки пупавац (*Silene pusilla subsp. Monachorum*) и представника из фамилије орхидеја (фам. *Orchidaceae*). Ово стога што је станиште ових врста неопходно сачувати, као и пратити бројност њихових популација

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	700.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	500.000,00	0.00	
Управљач: 0,00	200.000,00	0.00	

- Успешност реализације активности израде регистра биљних врста са мониторингом угрожених врста биљака: 0%.

Током 2018. године (а на чему, такође, посебно инсистира Завод за заштиту природе Србије, тј. стручњаци - херпетолози) Резерват Увац д.о.о. планирао је мониторинг фауне водоземаца и гмизаваца, јер исти чине значајну карику у исхрани пре свега птица. Такође, због (будућег) приступања Србије Европској унији, обавеза сваке државе је да попише ретке врсте и њихова станишта према NATURA 2000 програму. Међутим, услед недостатка средстава финансирања и поред великог значаја ова планирана истраживања нису реализована током 2018. године.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	400.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	320.000,00	0.00	
Управљач: 0,00	80.000,00	0.00	

- Успешност реализације мониторинга фауне водоземаца и гмизаваца: 0%.

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја

Резерват Увац д.о.о. је током 2017. године у сарадњи са општином Нова Варош и са представницима Регионалне развојне агенције приступио изради Плана детаљне урбанистичке регулације за комплетно подручје СРП "Увац". Током извештајне године одржано је више радних трибина којима су присуствовали представници локалне самоуправе, туристичке организације, Резервата Увац д.о.о, локално становништво, власници и корисници непокретности у заштићеном подручју. План детаљне урбанистичке регулације је веома обиман посао, чија реализација изискује велика новчана средства. Извесно је да постоји добра воља свих страна да се приступи изради наведеног Плана.

Такође, током 2018. године, као што је то чинио и претходних година, Резерват Увац д.о.о. предузимао је низ активности на решавању проблема бесправне градње (сарадња са надлежним републичким и општинским грађевинским инспекцијама, подношење кривичних пријава, "алармирање" јавности путем штампаних и електронских медија...).

Поред непосредно реченог предузет је низ активности на изградњи и уређењу грађевинског земљишта, као и инфраструктурног планирања и уређења, од велике важности за успешан рад Резерват Увац д.о.о. у 2018. и у свим наредним годинама.

Такође, наставили смо са (тешким, компликованим) активностима на коначном и трајном, одрживом, решавању проблема водоснабдевања Визиторског центра на Кокином Броду. Крајем 2016. године урађено је испитивања изворишта на Матијевића коси, поднет је захтев за водну сагласност и набављено је 2500 метара ПВЦ окитен црева, од $\frac{3}{4}$ цола, које ће бити "положено" од изворишта до резервоара који се налазе у непосредној близини визиторског центра. Добијени су водни услови, али посао није окончан ни у 2018. години. До свакако решивих проблема дошло је услед чињенице да Резерват "Увац" д.о.о. није власник земљишне парцеле на којој се налази поменути извор, а шта је услов за добијање грађевинске дозволе.

Услед изостанка планираних средстава субвенција нису предузете активности израде Пројекта каптаже поменутог извора.

Током новембра месеца 2018. године извршено је уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника у кањону Увачког језера, код улаза у Ледену пећину. После спроведене ЈНМ од предузећа INOVA d.o.o набављена је понтонска пристан са приступним мостом која поседује одговарајуће сертификате и еколошке стандарде за регистрацију при надлежној лучкој капетанији. Запослени у Резерват Увац д.о.о. уз помоћ радника ангажованих преко јавних радова и приватних превозника УППП БАРТ 1 и ПД МЕАНДАР ДУО извршили су уређење приступне стазе на коју се поставља метално степениште и шине за које се причвршћује понтонска пристан са приступним мостом. Да би ова активност, уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника била комплетно и завршена, тј. понтонска пристан са приступним мостом (која се тренутно налази на плацу) монтирана, потребно је до краја године набавити и поставити металне шине на које се пристан причвршћује. Фотодокументација у прилогу извештаја.

- Остварени трошкови за уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника:

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
1.239.640,00	1.250.000,00	0.00	
МЗЖС: 1.000.000,00	1.000.000,00	0.00	INOVA d.o.o., ЈЕЛИКА ОД, ЗГИБ ДОО, Резерват Увац д.о.о.
Управљач: 239.640,00	250.000,00	30.00	

- Успешност реализације за уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника у кањону Увачког језера, код улаза у Ледену пећину: 90% (потребно је још набавити и поставити металне шине и монтирати пристан).

Услед изостанка планираних средстава субвенција нису започете активности на изградњи два мокра чвора (женски и мушки) на локалитету Растоке (брана ХЕ "Увац", Увачко језеро). Реч је о месту са кога полазе бројни излети/обиласци СРП "Увац", како пешачењем, тако и возилима и пловилима.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	1.250.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	1.000.000,00	0.00	
Управљач: 0,00	250.000,00	0.00	

Извршено је уређење пешачке стазе од локалитета Маркова раван, преко висећег моста у Дружинићима, ободом Увачког језера, кроз села Доње Лопиже и Горње Лопиже, до локалитета Равни крш. Укупна дужина ове стазе износи око 6 км. Радници резервата уз помоћ лица ангажовани преко јавних

радова и радника приватног превозника УППП БАРТ 1 прокрчили су стазу и уклонили шибље и растиње. У наредном периоду дуж стазе биће постављена три видиковаца на атрактивним локалитетима (са погледом на кањон Увца), као и неколико клупа за одмор. Ради се о стази која се налази на супротној страни/обали Увачког језера од већ постојеће стазе која "иде" од Маркове равни до видиковца Молитва. Комплетна стаза пролази кроз земљиште које је у државном власништву (корисник: ЈП "Србијашуме"), што је велика предност ове стазе, за разлику од стазе са супротне стране која углавном пролази кроз приватне парцеле, те се туристи повремено сусрећу са непријатностима од стране власника земљишта.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	300.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	200.000,00	0.00	Резерват увац д.о.о. и УППП БАРТ 1
Управљач: 0,00	100.000,00	0.00	

- Успешност реализације за уређење пешачке стазе од локалитета Маркова равн до локалитета Равни крш: 80% (потребно је још набавити и поставити видиковце и клупе за одмор).

Планирано је уређење пешачке и бицикличке стазе која води од тзв. "Варошког" залива (река Злошница, Златарско језеро), ободом Златарског језера, кроз села Амзићи и Вилови, преко висећег моста у Пуљцима, па кроз села Дебеља и Божетићи, до Павловића брода (кањон Златарског језера), места првог проглашења резервата 1972. године. Планирана активност није реализована. Наиме, због обиља посла током лета и јесени текуће године (а мало запослених) нисмо успели да трасирам, добијемо услове ЗЗПС и урадимо ову стазу.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
0,00	300.000,00	0.00	
МЗЖС: 0,00	200.000,00	0.00	
Управљач: 0,00	100.000,00	0.00	

Извршена је набавка рампи, укупно 2 комада (на две бране по једна), чије је циљ боља контрола уласка у СРП "Увац", као и наплата улазница у исти. Набављене рампе због снежних падавина нису монтиране на предвиђеним местима. Монтажа истх и пуштање у рад извршиће се кад дозволе временски услови. Остварени трошкови за набавку две рампе приказани су у табели која следи.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
333.674,49	300.000,00	111.22	
МЗЖС: 200.000,00	200.000,00	59.93	AVANTI SYSTEM D.O.O, из Ниша
Управљач:	100.000,00	40.07	

133.674,49			
------------	--	--	--

- Успешност реализације 80% (потребно је још набављене рампе поставити и пустити у рад)

Пре почетка, а и за време трајања туристичке сезоне (март-септембар), ангажована су лица по Уговору о привременим и повременим пословима. Планирано је да ова лица превасходно уређују пешачке и бициклическе стазе, али и чисте подручје. Међутим, услед проблема са појединим сталнозапосленим чуварима, ангажована лица су обављала и послове чувара заштићеног подручја и вршили вожње посетилаца чамцима, контролисали улаз у ледену пећину, радили на улазним рамама, радили на наплати улазница у СРП "Увац" и у спелеолошке објекте, и сличне послове. Остварени трошкови за бруто зараде/накнаде лицима ангажованим за обављање привремених и повремених послова приказани су у табели која следи.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
575.201,00	450.000,00	100. 0	
Управљач: 575.201,00	450.000,00	100.00	

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

Резерват Увац д.о.о. се током 2018. године трудио да на што бољи начин прикаже основне вредности СРП "Увац", на темељима одрживог коришћења вредности заштићеног подручја, посебно афирмишући научно - истраживачки и образовни рад, као и рекреативни и еколошки приступ развоју туризма.

Резерват Увац д.о.о. је и 2018. године штампао брошуре и лифлете, са основним текстом о резервату, и пригодним, атрактивним фотографијама професионалних фотографа. Наведени материјал је дељен на сајму туризма у Београду, као и посетиоцима резервата, пре свега оним посетиоцима који су организовано посећивали резерват, сплаварили неким од увачких језера, или шетали уређеним стазама у оквиру резервата.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
319.870,00	300.000,00	106. 6	
МЗЖС: 0.000,00	150.000,00	0,00	
Управљач: 319.870,00	150.000,00	100.00	

Такође, штампали смо улазнице за посетиоце, са фотографијама на "предњој" страни, и са основним режимима понашања у резервату на "полеђини" улазнице. Свакако, штампали смо и дозволе за рекреативни

риболов – исте је радио Завод за израду новчаница и кованог новца, који послује при Народној банци Србије.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
289.650,00	300.000,00	96.6	
Управљач: 289.650,00	300.000,00	100.00	

Резерват Увац д.о.о. је плаћао закуп домена за интернет сајт: www.uvac.org.rs. Основне информације и вести са Увца, као и ценовници услуга, мапе, фотографије, на поменутом сајту су редовно ажуриране. Сам сајт је редизајниран. Корисници сајта имају све информације о раду Резерват "Увац" д.о.о., а и о могућностима туристичке посете и обиласка заштићеног подручја.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
30.660,00	100.000,00	30.0	
Управљач: 30.660,00	100.000,00	100.00	

Резерват Увац д.о.о. је у фебруару 2018. године учествовао на Сајму туризма у Београду, скупа са Туристичко – спортским центром "Златар" из Нове Вароши, а сви скупа на великом промотивном штанду Туристичке регије "Западна Србија", којом приликом су успешно промовисане вредности и лепоте СРП "Увац" и посетиоцима сајма дељен промотивни материјал. Штанд резервата је традиционално био веома добро посећен, како од стране грађанства, али и представника министарстава, завода, бројних јавних личности...

Такође, Резерват Увац д.о.о. је, а на позив директора канцеларије Завода за заштиту природе из Ниша учествовао један дан на Nisville Jazz Festival-у, којом приликом смо бројним посетиоцима фестивала представили Увац једним кратким филмом и дистрибуцијом промо материјала.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
44.418,00	450.000,00	10.0	
Управљач: 44.418,00	450.000,00	100.00	

2018. године уређена је пешачка стаза од локалитета Маркова раван, преко viseћег моста у Дружинићима, ободом Увачког језера, кроз села Доње Лопиже и Горње Лопиже, до локалитета Равни крш. Укупна дужина ове стазе износи око 6 км.

Одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата, посебно на "ударним" местима, тј. местима на која долази највећи број посетилаца. Због обима посла са реализацијом ове активности отпочето је почетком децембра месеца извештајне године, прикупљене су понуде и изабрани су извођачи радова.

Информативни и едукативне табле су оштампане на поцинкованом лиму и уоквирене у дрвене рамове. Исте услед снежних падавина нису постављене на за то предвиђеним местима, али чим временски услови буду дозволили то ће бити реализовано у потпуности.

- Остварени трошкови за одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли биће достављени у допуни извештаја која ће се доставити у јануару месецу.

Остварени расходи (динара):	Планирани расходи (динара):	%	Извршилац посла:
150.000,00	300.000,00	50,00	
МЗЖС: 150.000,00	150.000,00	100,00	ППТН "МИЛЕКИЋ", СЗТР "Наташа"
Управљач: 0,00	150.000,00	0,00	

- Успешност реализације посла : 100%.

Услед недостатка финансијских средстава током 2017. године нису спроведене следеће активности: 1) "пуштање" аудио - водича (Audio guide) у функцију, 2) Израда/набавка скулптуре/инсталације белоглавог супоа, 3) Организација ликовне колоније у укупном трајању од 5-7 дана, са 6-8 ликовних уметника, 3) Опремање етно собе, тј. етно кутка, у једној просторији Визиторског центра на Кокином Броду, која би имала функцију мини-музеја.

2. Задаци и активности на развоју одрживог туризма

2.1. Смернице за развој одрживог туризма

Поред примарних активности на чувању, унапређењу и промоцији заштићеног природног добра Специјални резерват природе "Увац", Резерват Увац д.о.о. се током 2018. године бавио и пријемом посетилаца, односно организовањем обилазака резервата. На почетку туристичке сезоне, 10.04.2017. године, донет је План управљања посетиоцима у СРП „Увац“. Наиме, две претходне сезоне су показале да је интересовање посетилаца за Увац почело да се повећава. Са повећањем броја туриста, растао је и број пружалаца услуга у заштићеном подручју. Углавном су то били имаоци пловила, локално становништво, које је било заинтересовано за превоз путника Увачким језером. Било је потребно увести одређене мере ограничења како би се лакше вршило праћење стања и капацитета појединих локалитета. Установљен је максималан број пловила по уговарачу као и мере временског ограничења, тј. одређени су термини полазака са два локалитета, Маркова равна и Растоке. Овај план је полазна основа за одрживи туризам у заштићеном подручју. У 2018. години очекивано је мишљење Завода за заштиту природе на овај документ.

Резерват Увац д.о.о. је дана 11.04.2018. године објавио јавни позив за доделу права коришћења сопственог пловила за обављање панорамског разгледања или крстарење Увачким и(или) Златарским језером у 2018. години. Позив се "наслањао" на мишљења Завода за заштиту природе Србије, исказана у Решењу о условима заштите природе за израду Програма управљања за 2018. годину и у Извештају о мониторингу белоглавих супова из

децембра 2017. године. Такође, дана 04.04.2018. године одржан је састанак у Министарству ЗЖС, на коме су, поред представника министарства, учествовали и представници Завода за заштиту природе Србије и представници Резерват Увац д.о.о.. На састанку је закључено да је потребно да Завод за заштиту природе Србије донесе Решење о условима заштите природе, првенствено везано за употребу пловила на језерима у саставу СРП "Увац", посебно на Увачком (Сјеничком) језеру. Ово стога што се број заинтересованих лица за организацију излета Увачким језером, као што смо већ написали, из године у годину повећава (самим тим и број пловила), што може, мишљење је стручњака Завода, негативно/лоше утицати на популацију белоглавих супова на Увачком језеру, као и на други живи свет заштићеног подручја.

Како би се испоштовале мере ограничења издате од стране ЗЗПС, а сви заинтересовани превозници имали једнаке шансе да добију право пружања услуга у ЗП Резерват Увац д.о.о. је отворио јавни позив за доделу права коришћења сопственог пловила за обављање панорамског разгледања или крстарење Увачким или Златарским језером. Овај позив је садржао, поред основних информација о истом, услове за учешће у поступку, и то опште (услове које мора да испуни сваки подносилац захтева) и посебне (услове који ће се бодовати/који су бодовани по тачно утврђеним критеријумима). Неопходно је било испунити опште услове, којих је било свега три. Међутим, од 16 заинтересованих опште услове испунило је 9 подносилаца захтева. Учесници на јавном позиву који нису добили право обављања делатности у ЗП су кршили издато решење и против истих су покренути прекршајни поступци пред надлежним судом.

Током 2018. године организован је поприличан број туристичких посета резервату, најчешће пловилима или пешачењем.

Основни разлог посете резервату је упознавање са вредностима и лепотама истог, првенствено белоглавим суповима и другим ретким и заштићеним врстама птица (црни лешинар, сури орао, змијар, велики ронац, пузгавац, водомар, прдавац...), меандрима, Увачким језерима, Леденом и Тубића пећином итд. Посетиоци су љубитељи природе, планинари, спелеолози, љубитељи екстремних спортова, кајакаши, географи, биолози, еколози... Такође, Увац све више посећују и бројни синдикати и синдикалне организације, менаџмент појединих привредних друштава, али и, што нас посебно чини срећним, основне и средње школе и високошколске установе. Такође, приметан је пораст броја гостију из иностранства (гости из Босне и Херцеговине, Аустрије, Израела, Пољске, Немачке, Русије, Литваније, Кине, Мађарске, САД-а...). Посетиоци су свих узраста и свих образовних структура, доста посетилаца је високог образовања. Процена је да је резерват током 2018. године посетило преко 20000 посетилаца, с тим што је улазницу у заштићено подручје купило око 16589 лица/посетилаца, а у Ледену пећину улазнице је купило 12.806 лица/посетилаца. Разлог овоме, односно несразмери између процењеног броја посетилаца и броја продатих улазница, се налази у чињеници да су улазнице наплаћиване само лицима која су резерват посећивала организовано, и то његове најзаштићеније локалитете, тј. лица која су користила услугу вожње чамцима. Локалном становништву, бројним "викендашима" и њиховим гостима, рекреативним и спортским риболовцима, као и лицима која само "сврате" на неки од пунктова који се и

иначе налазе на јавном путу (било магистралном, било општинском), било је немогуће наплатити улазницу, иако су и они (свакако) посетили резерват.

Чувари Резерват Увац д.о.о. су, поред својих чуварских послова, вршили прихват посетилаца и имали улогу водича – презентатора резервата. Углавном се прихват посетилаца вршио на локалитетима Растоке и Маркова Раван када је Увачко језеро у питању, Кокин Брод када је Златарско језеро у питању и код бране ХЕ "Радоиња" када је Радоињско језеро у питању, одакле се исти упућују на пешачке туре, или туре чамцима.

2.2. План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма

На Кокином Броду Резерват Увац д.о.о. поседује визиторски центар, који је још увек снабдевен само са техничком водом. Један део истог (сала за презентације, семинаре, радионице...) је издат под закуп једном приватном привредном друштву. То је учињено из разлога што Резерват Увац д.о.о. нема довољно људских и кадровских капацитета да сам управља радом Визиторског центра на Кокином Броду, имајући у виду забрану новог запошљавања у јавним предузећима и привредним друштвима чији је оснивач Влада РС, а коју је донела Влада РС. Такође, треба имати у виду и велики обим посла чуварске и рибочуварске службе Специјалног резервата природе "Увац", превасходно када је заштита и унапређење СРП "Увац" у питању, а што је основни посао и основна делатност Резерват Увац д.о.о., због које је исти и основан.

Резерват Увац д.о.о. поседује и монтажни објект Инфо пулт на Растокама. Инфо пулт има функцију пријема посетилаца, упознавања истих са Специјалним резерватом природе "Увац" и режимима понашања у истом, и томе слично. Исти је, по Уговору о пословно – техничкој сарадњи био уступљен на коришћење Туристичко – спортском центру "Златар" из Нове Вароши, на период од једне године (до јуна месеца 2016. године). Уговор у 2017. није продужен јер ТСЦ Златар није био заинтересован за продужење уговора, а исти није био у функцији ни у 2018. години.

Истичемо још једном, извршено је уређење пешачке стазе од локалитета Маркова раван, преко висећег моста у Дружинићима, ободом Увачког језера, кроз села Доње Лопиже и Горње Лопиже, до локалитета Равни крш. Укупна дужина ове стазе износи око 6 км. У наредном периоду дуж стазе биће постављена три видиковца на атрактивним локалитетима (са погледом на кањон Увца), као и неколико клупа за одмор. Ради се о стази која се налази на супротној страни/обали Увачког језера од већ постојеће стазе која "иде" од Маркове равни до видиковца Молитва. Комплетна стаза пролази кроз земљиште које је у државном власништву (корисник: ЈП "Србијашуме"), што је велика предност ове стазе, за разлику од стазе са супротне стране која углавном пролази кроз приватне парцеле, те се туристи повремено сусрећу са непријатностима од стране власника земљишта. "Идеја" је да поменута стаза буде једна од најатрактивнијих стаза на подручју комплетног Специјалног резервата резервата "Увац" - прворазредна туристичка атракција, и то истинских, правих заљубљеника у природу, а што ће свакако, по коначном уређењу, односно "уметању" табли и маркирању и бити. Најзначајнија

функција стазе је едукација свих посетилаца о значају заштите природе, очувању биодиверзитета и очувању угрожених биљних и животињских врста.

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Резерват Увац д.о.о. има добру и конструктивну сарадњу са локалним становништвом. Исто све више увиђа значај заштићеног подручја и поштује прописане режиме заштите. Опет, са друге стране, представници резервата редовно разговарају са мештанима, и труде се да им помогну, када год су у могућности.

Истина, а што је у раду, односно послу којим се бавимо, неминовно, понекада долази до одређених проблема. Тако су се два лица (мештани), једно из села Буковик и једно из села Мишевићи, жалила да им белоглави супови причињавају штету на начин да велики број супова слеће на њихова имања, "ваља" им ливаду (коју потом не могу да косе, а ни краве и овце неће да пасу), као и да се купају у њиховом појилишту за стоку. На лице места је изашла комисија Резерват Увац д.о.о., заиста закључила да мештани говоре истину и да је штета евидентна. Купљени су, по препоруци орнитолога из ЗЗПС, "ветрокази" и постављени на појилиштима: пратићемо даље шта се дешава на терену, и евентуално предузимати и неке друге мере.

Једна породица мештана (Луковићи, један рукавац Увачког језера, тзв. Рабренски залив, село Акмачићи, општина Нова Варош) се редовно жали да им је комплетно имање на заштићеном подручју, те да не могу да добију грађевинску дозволу како би градили викендице и бунгалове за смештај туриста, те да су стога "дебело" оштећени. Известили су нас да су о овоме писали Министарству пољопривреде и заштите животне средине и да још увек чекају одговор. Обавестили смо их да питање изградње и добијања грађевинских дозвола није питање за Резерват Увац д.о.о..

2. Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Као управљач СРП "Увац", Резерват Увац д.о.о. се трудио, као што је то био случај и свих претходних година, да успостави добре партнерске односе са свим релевантним институцијама и организацијама, а у циљу квалитетније и ефикасније заштите и развоја заштићеног подручја.

Резерват Увац д.о.о. већ много година уназад негује добре односе са Електропривредом Србије (конкретно са ПД "Дринско-лимске ХЕ"), "Електромрежом Србије" А.Д., ЕДБ Краљево, ЈП "Телеком Србија", ЈП "Србијаводе" и ЈП "Србијашуме", на пословима очувања вода и шума.

У циљу испуњења планова и задатака, Резерват Увац д.о.о. је активно сарађивао са општинским управама Нове Вароши и Сјенице, посебно са катастарским, грађевинским и комуналним општинским службама и инспекцијама. Мишљења смо да ова сарадња може и мора да буде боља и плоднија, посебно када је у питању комунална инспекција, везано за камп кућице. Наравно, тесно смо сарађивали са Туристичко - спортским центром "Златар" из Нове Вароши (о чему је напред било више речи), као и са

туристичком организацијом општине Сјеница, са којом сарадња може и мора да буде још боља. У сарадњи са овим службама идентификована су питања заштите и развоја која треба заједнички решавати (отпадне воде Сјенице, Кокиног Брода), а посебна пажња посвећена је регулисању односа у области спречавања "дивље" градње и планског уређења простора на територији резервата.

3. Сарадња са невладиним организацијама

Успостављена је добра сарадња са ловачким и риболовачким удружењима из Нове Вароши, Сјенице, Златибора... Реч је о следећим удружењима, односно невладиним организацијама: Удружење љубитеља спортског риболова "Златарски шаран" из Нове Вароши, Удружење спортских риболоваца "Вапа" из Сјенице, Удружење спортских риболоваца "Златибор" са Златибора, Ловачко удружење "Козомор" из Нове Вароши, Ловачко удружење "Врхови" из Сјенице... Резерват Увац д.о.о. је у 2017. години је умногоме унапредио сарадњу са две изузетно значајне организације/удружења: Друштвом за заштиту и проучавање птица Србије (ДЗППС) из Новог Сада и са Спортским клубом екстремних спортова Wild Serbia, из Ваљева. Са ДЗППС смо сарађивали (сарађујемо, а планирамо и наставак сарадње у наступајућим годинама) на пословима истраживања диверзитета птица СРП "Увац" са посебним освртом на врсте од приоритета за заштиту према NATURA 2000 програму и на пословима зимског пописа птица на воденим површинама на простору СРП "Увац". Са Спортским клубом екстремних спортова Wild Serbia сарађивали смо на великом и важном послу чишћења Ушачког пећинског система од графита, чишћења од механичког отпада и карбида, као и постављањем лаке заштитне траке, оријентира чуварима и посетиоцима куда да се крећу кроз систем, како исти не би "лутали" и оштећивали пећински систем. Такође, са поменутим удружењима сарађујемо и на пољу едукације: едукација о птицама са ДЗППС, едукација о спелеологији са Wild Serbia.

4. Међународна сарадња

Резерват Увац д.о.о. је сарадник на пројекту "Повратак белоглавог супа на Попово поље у Херцеговину".

СРП "Увац" је препознат у Европи као значајно станиште белоглавог супа, односно најзначајније станиште у југоисточној Европи. Још током 2015. године једна јединка белоглавог супа је "премештена" у Херцеговину, околина Требиња (Попово поље), што је резултат сарадње Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда и Резерват Увац д.о.о. са једне стране (партнери из Србије) и Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, са друге стране (партнер из Републике Српске). План за 2016. годину је био да се на Попово поље пусти, а по добијеним дозволама и сагласностима надлежних институција, још неколико јединки белоглавих супова са Увца, а који су се налазили у волијерама, чиповани и припремљени за транспорт. Међутим, почетком године, републичка ветеринарска

инспекција је наложила да се све јединке супа које су се налазиле у волијерама пусте/врате у природу, док волијере не буде урађене у складу са Правилником о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву ("Сл. гласник РС", бр. 86/2010). Како се "папири" за реализацију овог пројекта још увек чекају, то смо били принуђени да птице пустимо у природу на Увцу: пројекат повратка супова на Попово поље је до даљег "на чекању". У 2017. години приступили смо пословима уређења волијера о чему је већ било речи.

5. Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења

Резерват Увац је члан удружења заштићених подручја Србије. На жалост, активности удружења су, током 2018. године, биле веома скромног интезитета (ако их је уопште и било).

6. Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Резерват Увац д.о.о. се током целе године трудио да на што бољи начин прикаже своје основне вредности и лепоте, на темељима одрживог коришћења вредности заштићеног подручја, посебно афирмишући научно - истраживачки и образовни рад, као и рекреативни и еколошки приступ развоју туризма.

Активно смо сарађивали са медијима, и писаним и електронским. У 2017. снимљено је неколико емисија које су емитоване на телевизијама са националном фреквенцијом, као и локалним телевизијама. У емисијама је јавности представљено заштићено подручје, представљен је рад чуварске службе на терену у свим временским приликама, тешкоће са којима се сусрећу, проблеми загађивања подручја ("зелена патрола") итд.

Настављена је сарадња са локалним штампаним медијима и са дописницима тиражних дневних новина у земљи: Блиц, Вечерње новости... О СРП "Увац" су лепо и афирмативно писали и бројни часописи и магазини. Резерват су посећивали еминентни фотографи, дописници, представници међународних организација, амбасадори, као и личности из јавног живота итд. којима су у непосредном контакту презентоване вредности и лепоте СРП "Увац".

Све наведене активности имале су за циљ информисање јавности о СРП "Увац", обавештавање о правилима понашања у резервату, размену знања и искустава, промоцију одрживог развоја подручја, те успостављање будуће сарадње и партнерстава.

VIII Посебни послови и задаци

1. Противпожарна заштита

Током претходних година набављена су основна средства за противпожарно заштиту, односно напртњаче, укупно 7 комада. Такође, сви запослени су прошли основну противпожарну обуку и добили одговарајуће сертификате. Током 2017. године није било пожара у границама заштићеног подручја.

2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Резерват Увац д.о.о. је на пригодан и скроман начин, тј. предавањима које је организовао за ученике основних и средњих школа, али и грађанство, у визиторском центру на Кокином Броду, обележио важне датуме за заштиту животне средине. Посебна пажња је посвећена обележавању 11. априла - Дана заштите природе, 05. јуна - Дана заштите животне средине, и 01. септембра - Дана лешинара.

ЗАКЉУЧАК

Све активности стараоца у 2018. години су се одвијале у складу са Програмом управљања за исту. Резерват Увац д.о.о. се трудио да у 2018. години реализује текуће, настави започете и започне нове активности. Детаљном анализом активности планираних Програмом управљања за 2018. годину, и анализом реализованих активности, може се тврдити да је Програм управљања за 2018. годину реализован са око 75% планираних активности. Поставља се питање: зашто исти нисмо реализовали 100%? Субјективни разлози: тим запослених радника у администрацији је мали, недостаје им и стручности и едукације у праћењу нових модела корпоративног пословања као и нових прописа и технологија. Тим запослених на терену- чувари природе и рибочувари, такође непотпун по бројности, са потребним искуством, опремом, али у просеку са преко 55 година старости, недостатком ентузијазма и мотивације (умањењем плата).

Спољни фактори: неке од планираних активности везане су за одређене институције - наставак спелеолошких истраживања за Завод за заштиту природе, за неке активности су недостајала финансијска средства.

У Новој Вароши
22.01.2019. године

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

I ПРИХОДИ		
	Извори прихода	Износ у динарима
1.	Средства буџета Републике Србије	
	Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Уговор о суфинансирању Програма управљања СРП "Увац" за 2017. годину (Уговор, бр. 401-00-644/2017-17, од 24.05.2017. год.); Министарство заштите животне средине - Уговор о	8.920.000,00

	суфинасирању Програма управљања СРП "Увац" за 2017. годину (Уговор бр. 401-00-642/2017-04, од 14.12.2017. год.) и Анекс Уговора о суфинасирању Програма управљања СРП "Увац" за 2017. годину (Анекс, бр. 401-00-644/1/2017-17, од 14.12.2017. год)	
2.	Сопствени приходи	
	• Приходи од услуга возњи посетилаца чамцима	2.667.596,57
	• Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	10.908.337,00
	• Приходи од накнада за чамце, понтоне, камп кућице	364.000,00
	• Приходи од дозвола за рекреативни риболов	2.951.833,32
	• Приходи од улазница у заштићено природно добро	3.359.649,86
	Сопствени приходи УКУПНО:	20.251.416,75
3.	Средства од издавања покретних и непокретних добара под закуп	
	• Издавање покретних и непокретних добара под закуп	60.059,95
4.	Средства донација, поклона и помоћи	
	• Донације	100.000,00
5.	Остала средства	
	• Административне забране и преспеле камате	0,00
	УКУПНО ПРИХОДИ	29.331.476,70

Укупни приходи Резерват Увац д.о.о., у 2018. години, износе **29.331.476,70** динара, од тога, **приходи од накнада** за коришћење заштићеног подручја (укључујући и приходе од накнада за чамце, понтоне и камп кућице, као и приходе од улазница) износе **14.631.986,86** динара. **Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја** износе **47,32%** укупних прихода

	РАСХОДИ	
	Врста трошкова	Износ у динарима
	III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	
	1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима	
	1.1. Чување	
	• Средства за бруто зараде чувара	4.655.382,10
	• Средства за бруто зараде рибочувара	1.280.999,77
	• Бруто зараде стручног особља	1.098.941,29
	• Средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада	6.291.850,84

	• Средства за стручно усавршавање запослених	0,00
	• Бруто накнаде члановима скупштине	1.384.477,00
	• Средства за опремање и обуку чуварске и стручне службе	212.900,00
	• Средства за набавку униформи за рибочуваре	0,00
	• Средства за гориво	3.296.836,61
	• Набавка чамца – барке са кабином са ванбродским мотором	0,00
	• Набавка камере са соларном плочом и акумулатором	249.600,00
	• Набавка непропусног контејнера са поклопцем	999.400,00
	1.2.Одржавање	
	• Сакупљање и одвожење отпадака са заштићеног подручја и одржавање уредности јавних објеката и површина чишћењем	203.200,00
	• Материјални трошкови одржавања заштићеног подручја (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...)	2.714.903,00
	1.3.Обележавање	
	• Одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака	100.000,00
	• Постављање табли упозорења, обавештења и забрана	204.846,00
	2.Приоритетне мере и активности на управљању културно - историјским вредностима	
	• Припремне радње за Уређење локалитета средњевековног утврђења Клек и рестаурације воденице која се налази на реци Вељушници.	0,00
	3.Управљања природним ресурсима	
	• Трошкови према уговору са Ветеринарском установом "Напредак" из Ћуприје	299.500,80
	3.1.Задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих врста лешинара	
	• Трошкове изношења хране биљног порекла на хранилицу за медведе	37.500,00
	• Трошкови перманентни мониторинг белоглавог супа	0,00
	3.2.Заштита осталих врста птица, териофауне и флоре	
	• Истраживање диверзитета птица СРП "Увац"	0,00
	3.4.Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном	
	3.5.Заштита спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа	
	• Геореференцирање објеката геонаслеђа	0,00
	III УКУПНО	22.933.500,00
	IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ	

	И ОБРАЗОВНОГ РАДА	
	Трошкови истраживање карактеристика популације сома (<i>Silurus glanis</i>) у Увачком језеру	150.000,00
	Израда стручне документације основа коришћења Ледене пећине	240.000,00
	IV УКУПНО	390.000,00
	V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	
	1.Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја	
	Уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника у кањону Увачког језера - набавка и постављање понтонске пристани.	1.239.640,00
	Уређење пешачке стазе од локалитета Маркова раван до видиковца Равни крш	0,00
	Постављање рампи, укупно 2 комада (на две бране)	333.674,49
	Ангажовање лица по уговору о привременим и повременим пословима	575.201,00
	V УКУПНО	2.245.352,10
	VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	
	1.Задачи на развоју културно - образовних и информативно - пропагандних активности	
	штампање проспеката, брошура, приручника, упутстава и других сличних публикација	289.650,49
	штампање материјала за посетиоце, конкретно: штампање улазница у СРП "Увац", штампање дозвола за рекреативни риболов, штампање мапа резервата...	319.870,00
	Интернет презентација (закуп домена, одржавање сајта...)	30.660,00
	Учешће на сајму туризма у Београду, Nisville Jazz Festival-у и међународном сајму	44.418,00
	Одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата	150.000,00
	•	
	2. Задачи и активности на развоју одрживог туризма	
	2.1.Смернице за развој одрживог туризма	
	2.2.План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма	
	VI УКУПНО	834.598,49
	САРАДЊА	
VII	Организовање акција чишћења увачких језера и река	63.000,00
	VII УКУПНО	63.000,00
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	
	Обележавање важних датума за заштиту животне средине	

	VIII УКУПНО	
	УКУПНО РАСХОДИ	26.466.450,5₉

Напомене:

1. У табели ПРИХОДИ, приказани су сви приходи Резерват Увац д.о.о. у 2018. год.са урачунатим ПДВ-ом, наравно, укључујући средства субвенција од стране министарства у износу од 8.920.000,00 динара;
2. У табели РАСХОДИ, приказани су само расходи везани за активности и радове које се односе на остваривање Програма управљања за 2018. годину без расхода који се односе на обавезе по основу пословања друштва (порези, судске таксе, накнаде за коришћење РП...);
3. Активности (око 20%) које нису реализоване, а биле су предвиђене су: набавка чамца-барке са кабином, са ванбродским мотором за потребе рада чуварске и рибочуварске службе у отежаним условима, истраживање диверзитета птица СРП "Увац" са посебним освртом на врсте од приоритета за заштиту према NATURA 2000 програму, реализација пројекта ихтиофаунистичких истраживања малих водотокова на рибарском подручју СРП "Увац", морфохидролошка, палеонтолошка, биолошка и археолошка истраживања спелеолошких објеката; изради регистра биљних врста; водоснабдевања Визиторског центра на Кокином Броду; Изградња два мокра чвора на локалитету Растоке, "пуштање" аудио - водича (Audio guide) у функцију, Израда/набавка скулптуре/инсталације белоглавог супа - о свему овоме, односно о разлозима због чега није дошло до реализације наведеног, образложено је у самом овом Извештају. Углавном, у овој напомени истичемо: за реализацију планираног а не реализованог нисмо имали потребна новчана средства.

У Новој Вароши
22.01.2019. године
Увац д.о.о.

Резерват

Миљка Дучић, В.Д. директора